

JADRANKA

— Glasilo zavednega ženstva, izhaja v Trstu 1. vsakega meseca. —
Posamezen izvod 80 st. Letna naročnina iznaša 10 L, za Jugoslavijo 100 K.

Uredništvo in uprava je v Trstu, Via Scorcola 492, I.

Urejuje jo Marica Stepančičeva (Gregorič).

VSPORED:

1. O ženski volilni pravici. — Tržačanka.
2. Domotožje. — Ivka Vasiljeva.
3. Veronika Deseniška. — M. Gregoričeva.
4. Resignacija. — Mara Tavčarjeva.
5. Izprehod po Skandinaviji. — M. Stepančičeva.
6. V dnevu! V obupu! Zadnje ure! —
† A. Trampuš.
7. O posledicah dobrih in slabih navad. —
Zdenka Krapševa.
8. Duhovniški celibat. — I. M.
9. Drobtine.

Dr. ANTON GRUSOVIN

GORICA

Piazza Vittoria 20

ordinira za kožne in venerične bolezni od 9-11, 3-5
Ob nedeljah in praznikih le od 9-11 ure.

TRGOVSKO - OBRTNA ZADRUGA v TRSTU

registrirana zadr. z neomejenim jomstvom

Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.

Obrestuje navadne hranilne vloge po **5%**

vloge, vezano na trimesečno odpoved
po 5¹/₂% ako znašajo 20-30.000 L. po 6% ako znašajo 30-40.000 L.
po 6¹/₂% ako presegajo 40.000 Lit.

Trgovcem odvarja tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom. Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadržnikov, vredno nad 50 milijonov lir. Daje posolila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Tel. št. 16-04 — Uradne ure od 8-13 — Tel. št. 16 04

K. SUSIČ - Trst-Rojan

Via di Roiano ; poleg cerkve.

Priporoča svojo **manifakturno** trgovino cenj. občinstvu za obilen obisk. Postrežba točna - cene najnižje.

Svoji k svojim!

Edvard Giacconi

TRST
ulica S. Caterina 11
Telefon 15-52 dvakrat.

Izborno platno za postelnjake, perilo, zavese, volnene in polnjene odeje, zaloge volne in žime za postelnjake, perja itd. itd.

Se priporoča slovenskim kupcem, ker je zmožen njihovega jezika.

Dr. L. BOROVIČKA

Trst - Via Genova 13, I.

ordinira za kožne in venerične bolezni
od 9 - 12, 3 - 7.

Ob nedeljah in praznikih
od 10 - 12 ure.

JAKOB PERHAUC

TRST - Via Spiro Tipoldo Xydias - TRST

ZALOGA

tu in inozemskih vin, žganja in likerjev Razpošilja in poslužuje na dom. — Razpolaga z najfinjšimi šumečimi vini svetovnih znamk a la: Asti, Chart-Blanc, Excelsior i. t. d.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v TRSTU. — Centrala v LJUBLAJNI.

PODRUŽNICE: Celje, Borovlje, Brežice, Gorica, Saraj., Split, Trst, Maribor, Ptuj, Kranj. - Delniška glavnica K. 50.000.000. Reserva K. 45.000.000

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice
proti 3¹/₂% obrestovanju
na žiro-račune proti 4% obrestovanju

Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice. **Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.**

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emailirane prsti.

Trst, Trg sv. Ivana števil. .

TRST, Pri Sv. Jakobu — Via Gius. Caprin 5
dobite v

Čevljarnici FORCESSIN

najprepežnejše

Obuvalo za moške, ženske in dečke.

Specijaliteta otroškega obuvala.

Cene posebno zmerne. Postrežba točna.

JADRANKA

LETO II. — ŠTEV. 3

GLASILO ZAVEDNEGA ŽENSTVA

SUŠEC 1922.

TRŽAČANKA:

O ŽENSKI VOLILNI PRAVICI.

Sestra „Idrijčanka“ razvija v 2. številki „Jadranske“ svoje misli o ženski volilni pravici in pozivlja vse narodno zavedno ženstvo, izobraženo in neizobraženo, naj se zavzame za to vprašanje. Pozivlja vse ženstvo, naj gre pogumno v boj za svoje pravice proti krivičnemu moškemu, volilcu in izvoljenecu, ki regira svet in se za nas manjvredna bitja in za naše želje niti ne zmeni. Niso sicer to bile natančno njene besede; toliko pa je bilo razumeti iz njenega spisa.

Jaz sem gotovo zadnja, ki bi hotela temu vprašanju odrekati njegovo veliko važnost in bom gotovo med prvimi, ki bodo šli v boj za žensko volilno pravico — tedaj, ko bo že vse drugo doseženo, ko nam ne bo manjkalo prav nič drugega, ko samo še volilna pravica. Do tedaj je pa še daleč, zelo daleč. In ko bodo že vse evropske žene dosegle ta veliki cilj, se bojim, da bo primorska žena še vedno tista, ki se bode morala boriti za še vse druge pravice, nego je ženska volilna pravica.

Naš položaj je danes tak, da se ne smemo preveč ozirati po svetu naokrog, da ne smemo preveč gledati, kaj imajo druge žene in česa me še nimamo. Ne smemo tratiti sil in časa v boju za ideale, ki danes pač osvajajo ves ženski svet, ki pa imajo za nas, v naših razmerah, po mojem mnenju le sekundaren pomen. Me se moramo najprej dobro poglobiti vase, dobro preštudirati lastne razmere in potrebe, ki nastajajo iz njih, in po njih uravnati svoje delo, sicer je škoda za čas in energijo, ki gre pri tem izgubljena. Vsa volilna agitacija, vsa volilna borba in strast, koliko zlatega časa bi nam požrla, koliko sile, ki jo tako krvavo potrebujemo za vse koristnejše stvari nego bi bila v naših razmerah, ženska volilna pravica. In da razvijemo najživahnejšo agitacijo, in da ponavljamo svoje zahteve dan za dnem, in da napolnimo s tem vse naše časopise, in da povzdignemo svoj glas do nebes — kdo nas bo slišal? Nihče!

Žensko volilno pravico dobimo tedaj, ko jo dobi ostalo ženstvo Italije; do tedaj je ves naš trud zaman in vsako pisanje v tem smislu brezplodno. In zato predlagam, da za sedaj odložimo razpravljanje o tem vprašanju, t. j. da se omejimo le na to, da beležimo vspehe italijanskega ženstva na tem polju in ženstva izven Italije, nikar pa ne mlatimo prazne slame, ker nas čaka veliko, veliko drugega dela, ki je za naš obstoj veliko važnejše in ki nam bo gotovo prineslo obilo koristi že v doglednem

času, medtem ko je vprašanje ženske volilne pravice za nas zelo dvomljivega pomena. Če pomislimo na zadnje državnozbornske in občinske volitve, moramo priznati, da za takšno volilno pravico, kakor je ta, ki bi jo eventualno dosegle v naši državi, pač ni vredno boriti se, da, niti ni vredno zgubljeni besed. Prepustimo to borbo italijanskemu ženstvu, ki ima gotovo manj drugih skrbi, in ki se mu bo borba, če izvojuje zmago, tudi izplačala. Kaj bi me z volilno pravico, ko je niti naši moški ne morejo uveljaviti? — Nikar si ne mislimo, da bi se naše italijanske sodržavljanke, ako bi bile zastopane v parlamentu potegnile za nas. To je iluzija! Me se moramo postaviti na lastne noge, ne smemo se več zanašati na nikogar, sledeč onemu pregovoru, ki pravi: pomagaj si sam in pomore ti Bog!

Ako ne v parlamentu, skušajmo za enkrat uveljaviti se doma v lastni družini, v lastnem okrožju. Povsod imamo polne roke dela, kamor se ozremo. Ne cepimo se v „inteligenco“ in „narod“, v „mładine“ in „starine“ v „noške“ in „ženske“. Za nas mora biti edina vodilna misel ta: složno in smotreno delo na vseh poljih in to v slogi in edinstvu, moški in ženske, gospe in delavke, priprosti in inteligentni, vsi za enega, eden za vse!

Ne ozirajmo se v Norvegijo in Švico in Avstrijo. Tam imajo vse, ne samo žensko volilno pravico; ta jim je prišla kot sladkor na potico, samo po sebi umevno.

Pomislimo raje, kakšna je pri nas „pravica“ sploh. Pomislimo, da nimamo niti — ljudskih šol, da nismo gospodarji svoje lastnine, da, često niti lastnega življenja.

Začeti moramo vse drugod! Začeti moramo prav iz kraja. Degradirali so nas na najnižjo stopinjo, katero more zavzemati en narod. Pokažimo jim, da se znamo dvigniti tudi iz najnižje globine. Sramota, ki je bila nam namenjena, naj pade na nje, ki nas tlačijo.

Lotimo se dela z vso vnemo, z vso ljubeznijo z vsem žarom svoje duše in hitro, hitro, da ne bo prepozno!

Ne bi mogoče napisala teh vrstic, da ni sestra „Idrijčanka“ apelirala na „narodno zavednost“ našega ženstva. Kakor sem že omenila, sem jaz mnenja, da ravno narodno zavedno ženstvo ima izvojevati prej še drugih, vse drugačnih bojev, predno se začne bojevati za žensko volilno pravico.

Za enkrat bi postavila našemu narodno zavednemu ženstvu dve nalogi: lastno izobrazbo in skrb za mladino. Sestro „Idrijčanko“ — ki je, sodeč po njenem članku gotovo polna inicijative — in vse inteligentno, narodno zavedno ženstvo pozivljam, da izrazi svoje misli in da svetuje, kako naj se lotimo posla na teh dveh poljih. Vsak pameten nasvet bo po možnosti objavljen v „Jadranci“ in dejanski uvaževan. Vsaka naj se izrazi, kaj bi se dalo specijelno v njenem kraju napraviti v izobrazbo žene in za vzgojo naše mladine ter v njeno materijelno pomoč, koder je je potrebna. — Skromnost tu ni na mestu! Vsaka naj tu povzdigne svoj glas, vsaka naj se udeleži te plemenite tekme ter tako pripomore k duševnemu preporodu naše nesrečne ožje domovine! —

Ivka Vasiljeva, Celje:

Domotožje.

Vasica bela z ljubkimi domovi,
okolica vsa čudovita, ti,
kjer vzpenjajo bogati se bregovi
vsi s trtami oblagodarjeni!

Pozdravljen, sivi kraški svet
in morje bajnoslikovito!
Kako bi vztrepetala duša,
če vaju bi zazrla spet!

Ah, saj po narodnostnokruti borbi...
z našinci vrnem vnovič se nazaj,
da nam srce spet mir objame,
ko spet objamemo... zglubljeni raj!

MAR. GREGORIČEVA

VERONIKA DESENIŠKA.

ZGODOVINSKA TRAGEDIJA IZ XIV. STOLETJA V PETIH DEJANJIH.

7. PRIZOR.

Prejšnji, Desenič.

Veronika: Iščeš morda mene?

Desenič: Da, hotel sem... (zagleda Frid., ne da bi ga spoznal) A, si bila v družbi! S sosedom Dolcem?

Veronika (zmedena): Ne, oče!

Friderik: (ki je obstal oddaljen, se bliža.) Pozdravljen, mili vitez!

Desenič (ga spozna in je napram grofu zelo ponižen): O, koliko iznenadenje, milostljivi grof!

Veronika: (začudena) Grof?

Desenič: Verka, morda niti ne slutiš, kakega visokorodnega gospoda si dovedla pred svoj prag?

Veronika: (začudena zanika z glavo.)

Friderik (se pred njo pokloni z nasmehom): Friderik, grof Celjski.

Veronika (se od presenečenja naglo prime za glavo in vsa zmedena odstopi v stran.)

Friderik (pristopi skrbno): Ali vam je slabo?

Desenič: Pametna bodi, hčerka, in nikar ne kaži, da nisi vajena imenitnih gostov.

Veronika (vzdihne).

Friderik: Vam je li bolje?

Veronika (v zadregi): Saj mi ni bilo nič, milostni knez!

Desenič: Seveda ne! Le veselo presenečena je, da toli visokoroden gost počašča naš skromni dvorec.

Friderik: Mislite si, da sem vajin dober prijatelj!

Veronika (resno in spoštljivo): Hvala, blagorodje!

Desenič (se pokloni): Ob denšnjem lepem vremenu ostanemo lahko tu v hladnici. (ponudi Fr. stol) Izvolite, knez! (Veroniki) Postrezi gostu, s čemur je preskrbljena naša shramba. Upam, da nam ne odrečete postrežbe, visokost.

Friderik (sede na stolico): Sprejemem z zadovoljnostjo in prepričanjem, da postrežete radi tudi tujcu. Slovani ste pač gostoljuben narod.

Desenič (se pokloni in sede na klop): Slehern običaj naših pradedov je potomcem drag, ko svetinja.

Friderik: Danes me gotovo niste pričakovali na svojem domu! —

Desenič: Res ne in vendar ste mi dobrodošli, ko da sem vas povabil, kajti do vaše milosti gojim za svoje trpeče rojake skromno prošnjo.

Friderik: Ustrezam vam brez obotavljanja!

Veronika (se vrne in pogrne prt preko mize in zopet odide.)

Luca (vstopi z Veroniko in postavi na mizo krožnike in drugo. Odide.)

Desenič: Davi se je pripetilo v Zagorju nekaj takega, kar vničuje vsako potrpežljivost in se utegne končati le z uporniškiimi izgredi.

Friderik: Vzbujujate mi radovednost, vitez! Kaj se je pripetilo?

Veronika (se pvrne s košarico ali vazo cvetja, ki jo postavi pred grofa in sede)

Desenič: Povem kasneje! Uvidevam, da ste bili na lovu; potrebni ste torej okrepcanja (Veroniki). Ali ne izkažeš velečislannemu gostu časti, ki jo veleva naša slovanska šega? (Vzame stekl. in polni kozarce.)

Veronika (ustane, vzame cvetko in pokloničša se pred grofom mu jo podari.)

Friderik: Ovenela bode, vendar si jo ohranim v sladek spomin (ji poljubi roko.)

Desenič (z lastno kupico v roki): Bodi nam v srečo obisk plemenitega gosta!

Friderik (trči): V večno prijateljstvo, Radoslav Desenič! (trči z Veroniko) Na zdravje prezala plemkinja!

Desenič: Popoldne sem nameraval k vam, na Veliki Tabor.

Friderik: Ne dobili bi me, dasiravno biva tamkaj moja sestra, kraljica te krajine. Jaz prihajam iz Vrbovca.

Veronika: Iz Vrbovca?

Desenič: Potemtakem niste bili davi s spremstvom v Zagorju?

Friderik: Nikakor!

Desenič Moji siromašni kmetiči so vsi potrti, a ožalostila jih je grajska gospoda. Nekemu revežu so grajski hlapci namreč izgnali živino iz hlevov, da se je vsa preplašena poizgubila po goščavah. Drugim so onesnažili olje v kamnitih posodah ali pa prerezali mehove žganja. (*razgreto*) Naše ljudstvo je zelo pohlevno, toda o tej priliki je zelo razjarjeno. Pri svojih vitezih prosi obrambe in jaz, knez, sem pripravljen voditi užaljeno krdelo z dvignjeno desnico.

Veronika (zaproši) Nikar, oče!

Friderik Lepo je, da se zavzamete za svoje ali nepotrebno vam je. Prepustite mi za nekaj dni čilega konjiča, da odjašem na Tabor. (*ponudi Deseniču mošnjiček z denarjem*) To pa, prijatelj, razdelite med oškodovane.

Desenič (se pokloni) Naj vas doleti sreča, predno zatonite denašnje solnce.

Veronika (prisrčno) Naj se vam izpolni srčna želja, milostljivi.

Friderik (jo pomembno pogleda) Marsikdaj sem bil sicer tudi jaz deležen neprijetnih prizorov, ali... zaupajte mi! Uplivati hočem, da se obrne na bolje.

Desenič (mu naliže v kozarec) Neizrecna vam je moja hvaležnost.

Luca (ob vratih) Prijahali so hrvatski vitezi, gospodar! (*odide*)

Desenič (ustane) Dovolite mi, svetla milost, da sprejem došle goste! (*se lahno pokloni*)

Friderik Prosim, prosim!

Desenič (odide).

Veronika (ko Desenič odide pogleda molče Friderika in potem nekako zmedena proti gozdu.)

Friderik (ostajajoč na svojem sedežu je le z glavo klonil k Veroniki ter jo presunljivo motril. Ko se pa ozre Veronika proti gozdu, ustane in stopiše molče k nji, se skloni do nje) Veruješ li, Verka, da mi ostanejo ti bajni trenutki v najzlašem spominu? —

Veronika (pogleda Frid., ko se ji približa, a ko on izpregovori ustane in zmedena gleda v tla.)

Friderik (ji položi roko preko rame in jo gl da golgo s klonjeno glavo, dokler se ona, ki je zmedena zrla v tla, zopet ozre milo vanj.)

Veronika (ga zopet pogleda a tedaj se oddalji in reče boječe:) Milostni knez!

Friderik (govori polagoma in zelo zapeljivo) Oh! Je-li ljubezen tvoja toli neznatna, da je ugasnila takoj? Verka! Verka! (*ostane na svojem mestu, ko se mu je oddaljila in jo gleda otožen*)

Veronika (se približa takoj, ko magnetizirana) Friderik!

Friderik (prostre vzradoščen roki in jo objame vso.) Ti, ti, duša moja! Ljubim te neskončno! (*jo poljubi strastno na usta*)

Veronika (je po njegovem poljubu, ko v omotici, ga pogleda sramežljivo v oči, nato si skrije obraz na njegovih prsih.)

Friderik (ji ves blažen boža lase in poljubljuje glavo, ki jo je Veron. naslonila na njegove prsi.)

Zavesa pada polagoma.

DRUGO DEJANJE.

Se vrši v Krapini l. 1422.

(Dvorana v gradu. Izmed pohištva je ob steni tudi klečalo. Nad tem je podoba Matere božje, pred njo olinata svotilka.)

1. PRIZOR.

Friderik, Herman (vitežki opravljena)

Friderik (čmeren) In kaj pravijo zdravniki glede Hermanove bolezn?

Herman (sedi v naslanjaču) Tolažijo me, ali jaz umem, da moj najmlajši sin ne dočaka ne moje, ne tvoje starosti.

Friderik Morda pa vendar ni tako hudo! Veš kaj, pošlji ga sem v Krapino; tu mu utegne biti bolje, ker je milejše podnebje. Istočasno mi bo vsaj tuintam preganjal dolgčas.

Herman (ustane nejevoljen) Dolgčas? Kako more vendar tak korenjak kot si ti... kako more sploh mož, ki ima tako krasno ženo, kakoršna je tvoja Frankopanka, govoriti o dolgem času?

Friderik (porogljivo) Ha, ha! Krasna? No, da! Ali njen čar me najmanje ne ogreje, kakor me ne zamore niti umetniško izklesan kip.

Herman (cinično) Je itak v tebi preveč toplote!

Friderik (nejevoljno in sede) A zanjo ne! Moje srce ji ostane navek tuje. Zato je bilo pač nepotrebno, da si se toliko potegoval za najino spravo.

Herman Reci rajše, da sem postopal lokavo in prebrisano. Pravzaprav mi je malo mari, v koliki meri ljubiš lastno soprogo. Pač pa si želim, da ji ljubezen kažeš. Koristno je, da nam rodbina teh hrvatskih velikašev ostane naklonjena... Razumeš?...

Friderik Vem, vem, da se laskaš Frankopanom le zato, da nam ne odvzamejo velesile nad Elizabetinim imetjem.

Herman Kaj bi tajil? Za doto, s kakoršno te je obdaroval knez Štefan, si človek lahko beli glavo. A ker postopaš ti tako lehkomišelnost, moram skrbeti jaz za večno prijateljstvo med nama. Le pomisli, da je tvoja soproga podedovala najplodovitejšo krajino: Trsat, Krk, Bakar in Bribir.

Friderik (razdraženo) Eh, kaj mi hoče vse to? Rajše imam že ljubko siromašno bitje v svojem naročju, nego to ledeno bogatinko.

Herman (sede) Si ti res član knežje rodovine, pred katero trepeta vse ljudstvo? Ko te tako poslušam, se mi zdi, da sem naletel na zaljubljenega kratkočasne stvarca? A kadar si doma in s svojo ženo v javnosti, si dolžan pokrščino in udanost samo njej.

Friderik (se med govorom nejevoljno premika. Končno mahne z roko) Uf! kako si dolgočasen!

Herman Ali meniš, da sem jaz poročil tvojo mater iz pristne ljubezni? — No, in vendar ni imela kneginja neenkrat uzroka pritoževati se nad menoj.

Blaž (se ob uhodu spoštljivo prikloni) Zapazil sem, da se kneginja Gorjanska šeta po vrtu z mojo preblagorodno gospodarico!

Friderik (ustane) Prav si storil, da si mi to javil. Vedi, da me ni doma.

Herman Morda pa jo kneginja sprejme v tej sobani!

Friderik Prav lahko! Zato pa odidiva skozi ta-le vrata! (*Blažu mahne z roko, da odide.*)

Herman (ustane) Jaz itak odjašem. Kaj bi tu med samimi kislimi obrazi....

Friderik Blagor tebi, ki lahko nienjaš dom. No, spremim te! — (*odideta oba.*)

2. PRIZOR.

Elizabeta, Doroteja Gorjanska

Obe sta oblečeni kakor hrv. kneginji in prihajata izza glavnih vrat na pol objeti. Elizabeta je na levi strani in drži desnico preko Dorotejinega pasu. Doroteja se je z levico ovila El. vratu.

Doroteja (zroča okoli.) V novem domu novo življenje, Elizabeta.

Elizabeta (ji odkáže sedež) Da! Novo življenje toda tako, ki je vzklilo iz osemletne borbe.

Doroteja (živahno in smejoče) Ej, kdo bi se neki ukvarjal venomer s prešlostjo! — Bodi krepka tudi napram nezgodam. Jelisava, saj si vendar Frankopanka!

Elizabeta (je bolj resne nravi in ves čas govori tožno) Ali včasih mi je od same žalosti naravnost neznosno. Morda je bilo boljše, da sem ubogala teto Kato in odpotovala k njej v obmorski Devin.

Doroteja Res škoda, kajti oba, teta in stric Hugon, sta prava veseljaka in bi te brezdvomno razvedrila. No, pa navzlic temu pazi, da se ti obnovijo rajске ure, kakoršne so ti bile spočetka poroke.

Elizabeta Pičlo številce jih je bilo z brezčutnim Friderikom, ki je mrzel, ko lednik.

Doroteja On mrzel? Kaj še! Čudak je, čudak, semintja nenavadno resen in neugodno razpoložen. Zato pa je tvoja naloga, da ga raztreseš.

Elizabeta (sede) Oh, zdi se mi, da bi smatral vsako mojo ljubeznjivost za usiljivost.

Doroteja Kaj zato? Jaz se poslužujem napram Nikolaju tudi vsiljivosti, če je potrebno. Žena naj se vobče ravna po moževem licu.

Elizabeta Kako vendar, kako? O, le povej, saj storim vse, kar mi svetuješ, da se le prikupim Frideriku.

Doroteja Preklaverna je tvoja udanost....

Elizabeta Oh, Dora! Ko bi ti razkrila velikost svojega čustvovanja in ko bi ti vedela kako sem koprnela v dolgih osmih letih ločitve po njem...

Doroteja Verujem, da ti je morala biti doba ločitve dolga in mučna.

Elizabeta In to tolikobolj, ker se čutim tudi sama nekoliko krivo.

Doroteja Toda končno bodi vse pozabljeno. Bodi z grofom vedno dobre volje in že nocoj mu razodeni o prvi priložnosti vse, vse.... Vsaka tvoja kretnja naj mu razkriva hrepenenje, slehern pogled naj mu izraža blaženost, da si zopet v njegovi bližini. In, veš, z obema rokama se ga okleni...

Elizabeta (poseže rmes z bridkim nasmehom) Ko bi le mogla... Toda jaz nisem slične nravi. Ko stopi on pred me. sem ko priklenjena k tlom.

Doroteja Saj je vendar tvoj mož. Česar nisi mogla dosedaj, stori odslej; izpremeni se popolnoma, saj se je tudi on.

Elizabeta (zanika z glavo) O tem me ne uveriš! Da je prišlo med nama do zopetne sprave, je bržkone Hermanovo prizadevanje. Sicer dvomim, da bi imel moj tast pri tem le najbližji namen. Zaman mu krški občani niso zasnovali zarote.

Doroteja Pravzaprav Frideriku, ne Hermanu...

Elizabeta Frideriku? To mi je bilo pa neznano, o, povej mi, povej!

Doroteja (čezadregi) Veš, vedela sem a ušlo mi je iz spomina.

Elizabeta (očitajoče) Nekaj mi prikrivaš, prijateljica!

Doroteja: Nikar, le pomolčala bi rada o žalostnih dogodkih.

Elizabeta Ona ustaja je bila torej v zvezi z mano?

Doroteja Vzroki upornikov so bili sicer različni, vendar so imeli isto smer. Dočim se je ena stranka togotila nad Friderikom radi tebe, je razgrajala druga, ker je svet obsojal radi grofa neko deklico....

Elizabeta (pikro) Menda ono ničvrednico?

Doroteja Ne tako, sorodnica! Krepostna žena, kakoršna si ti, gre s samozatajevanjem preko najjačje jeze. Nesrečnico jo imenuj, Jelisava, ničvrednice nikoli! —

Elizabeta (porogljivo) Braniš jo, ko da je tvoja znanka...

Doroteja (odločno) Odkar sem se pomenkovala o njej z Blagajsko, je ne obsojam. Vojvodinja je namreč njena krstna kumica.

Elizabeta (osuplo) Klara Blagajska? In kdo je ona... ono dekle?

Doroteja (sočutno) Veronika je sirota. A osirotela je revica, ko je njen pošteni oče izvedel o ljubimkovanju s knezom. Bil je rodoljuben Hrvat in odličen plemenitaš ranjki Desenić!

(*Nadaljevanje sledi*)

MARA TAVČARJEVA; Dobrova.

RESIGNACIJA.

Kaj bi pela liljam,
ki o kresu so dehtele,
kaj bi pela lastovkam,
že na jug so odletele.

Pela bi le tebi pesmi,
a nezvest si mi postal,
meni prstan si obetal,
drugo pred oltar pozval!

MARICA STEPANČIČEVA:

IZPREHOD PO SKANDINAVIJI.

(Nadaljevanje).

Po osemdnevnem ogledovanju, oziroma ob skoro brezodpočitem proučevanju švedske prestolnice, sem se ukrcala na vlak, obrnjenem proti severu, dočim sem dve uri kasneje izstopila v starodavni Uppsali. To mesto, ki je bilo v burni protestantski dobi važno zatočišče zgodovinoustvarjajočih oseb in ki je izmed vseh mest na svetu prvo zadobilo vseučilišče, poseduje izmed nebrojnih preteklostnoznamenitih dokazil prekrasno svetišče, ki je dandanes nesamo stolna cerkev tega zanimivega mesteca, marveč tudi največe v vsej Skandinaviji. Z zidavo te stavbe so začeli že l. 1280. Prelepi v gotškem slogu zidani dom ima tri veličastne zvonike, izmed katerih eden nudi zavetja ničmanj nego peterim zvonovom. Uppsalska katedrala ima tri vhode, ki so s toliko umetnostjo obokani, da ko stojiš tik te orjaške molilnice ne veš takoj, kateri bi bil glavni, saj stoji vsak posamični sredi prezalega pročelja.

Da si moreš pa vsaj deloma predočiti veličino uppsalske bazilike*), naj onenim, da je v njenl notranjščini ničmanj nego sedem cerkvenih ladij. Ko sem ustopila vanjo ter se ozrla občudovalnim pogledom preko množice stebrov, mi je trenotno prišel na um toliko proslavljeni nekdanji jeruzalemski tempelj. — Vse te ladje, ki se s svojimi mramornatimi mejniki razprostirajo po svetišču kot brezšumni drevoredi, imajo svoja posebna imena in svojo posebno povest.

Najmarkantnejšo pozornost zasluži v tej evangeljski cerkvi takozvana zakladnica. V le-tej je v steklenih omarah shranjena najraznovrstnejša cerkvena oprema in posvetni nakit, vojne in deželne zastave. Med cerkvenimi oblekami je pravdobro ohranjena ona, ki jo je (1500) nosil ustanovitelj uppsalskega vseučilišča, škof Ulfsson. Vsakega, zlasti pa tujca Slovana utegne zanimati dragocena škofovska palica in cerk. plašč rimskokatoliškega dostojanstva, ki so ju luterani ugrabili Poljakom. Nemalo pažnjo ti vzbujajo posvetni nakit sv. Brigide, razcefrana tkanina, ki jo je sicer razjedel mólj časa, dočim ji ni mogel odvzeti bleščobe, ki ji jo prizadevajo pristni vanje všiti biseri.

Razkošna oprema in bogati lišp neke kraljice pa goji svoje znamenitosti že zato, ker je to edino cela ženska obleka iz srednjeveške dobe, ki jo Skandinavija vobče lahko nudi na ogled. Izmed posvetnih haljin so velike veljave tudi moški plemenitaški kostimi, ki so jih nosili tik pred svojo smrtjo plemiči Sture, pomorjeni v uppsalskem gradu l. 1567. Izmed drugih predmetov segajo nekateri celo v XII. stoletje, toda vsi kažejo na kaki stopnji umetnosti je stalo že takrat žensko ročno delo, odnosno vezenje v zlatu in srebru. Izmed raznih spomenikov, ki poveličujejo divoto, prelest in sijaj te cerkve, slovi zlasti še mojstersko delo italijanskega kiparja Angelini-ja iz l. 1780. —

Reliefi na podbojih posameznih stebrov, katerih simbolizacijo, žal, ne poznam, kažejo še vedno na

svoj prvotni čar. Tako so n. pr. še prav, razločno izražene kamnite vzdolbenosti: čarovnica in netopir, vinska trta in zmaj, opica in lev i. t. d. Toliko bodi razodeto o cerkvi, ki je res najzalša in najznamenitejša izmed vseh stolnih cerkvâ po Skandinaviji.

Vnovič sem ustopila na vlak, ki se je vil po najromantičnejši krajini, zdaj ob bajnem obrežju Botniškega zaliva, zdaj preko posejanih ravníc med holmi in grmičjem vedno dalje, vedno dalje proti severu. Mimogrede naj povem, da je skandinavska železnica potniku prav udobno premikovalno sredstvo. Snaga in red kamorkoli se ozreš in tudi če se voziš v zadnjem razredu. Vlak je namreč razdeljen na štiri razrede tako, da dočim posedé v prvega aristokrati in bogataši, v drugega baje uradništvo, v tretjega delavstvo, se vozijo v IV. razredu vsi ubožnejši ljudje, ki ne morejo dosti trositi za kak primoran prehod. V vsakem vagonu je poličica s tremi kozarci in s steklenico vode, ki jo po največjih postajališčih zamenjajo v to in podobno svrhu nastavljene uslužbenke; v vsakem vagonu pa je tudi košara za smeti, da ti jih ni treba metati ne po tleh, ne skozi okno. In mislila sem si: tako bi moralo biti tam doli pri nas! Vendar, pri drugi misli sem sklejala: Hm, kako neki, saj bi naši pokrali tamdoli vse skupaj, košaro in kozarce, steklenico in podložnico; drugačna vzgoja pač in drugačna vest!...

Na raznih postajah ustopajo mladi fantje, oziroma raznašalci časopisov, ki se vozijo brezplačno z vlakom, dokler časopise prodajo ali dokler srečajo vlak, na katerem se zopet povračajo. Vse te časopise pa kupujejo vsi z nekako lakomnostjo, ko da so zastonj in prav lakomno jih tudi prebirajo vsi od gospoda do berača — — Tudi to je pač znak vzgoje in napredka — in lahko se Skandinavija ponaša, da ima le 1% nepismoukov. (Ta zavest me je ravnotako prijetno prevzela, kakor me je z začudenjem dirnila, ko sem nekoč potujoča po Kalabriji, dospela v slučajni potovalni dotik z elegantnim grofom, ki me je zaprosil naj mu prečitam brzozavko — ker jé, revež, zbog nevednosti... ni mogel sam razbrati.)

Pa ne čitajo le moški po skandinavskih železnicah, čitajo tudi ženske; ako pa te ne čitajo, ali ne pestujejo otroka, tedaj se vse ukvarjajo z ročnim delom. In ko odlagajo prvo ali drugo opravilo pa jedó. In še celo prav pogostoma povživajo ti skandinavski potniki s smetano ali svežim maslom oglajene krušne zrezke in sicer resno in modro in tuje, ne zmeneč se za druge okoli sebe (Tudi pri tem sem se domislila nekega drugega potovanja in priljudnejših potnikov — potovanja preko Portugalske namreč. Tam ima vsak potnik precej otečeno torbo s seboj a kakor hitro jo odveže in kakor hitro si pregrne prtič preko kolen, začne takoj razdeljevati svojo hrano, vsled česar se ti kmalu zdi, da sediš sredi gostoljubne rodbine in ne sredi daljnih tujcev, ki so si v resnici tujei tudi med seboj.) Iz Uppsale sem se vozila ves dan ob dnevnem in polnočnem solncu (o tem izpregovorim kasneje), toda prirodni čar, ta pokrajinski blesk, ki spremlja človeka zapo-

*) Glej Dom in Svet 1912 XI. zvezek.

redoma, potnika niti ne utruji. Ustavila pa se ni-sem medpotoma ničveč le zategadelj, ker so bile vse one pozdravljajoče nas ljudske naselbinice brez kakih izrazitih važnosti. Iz vlaka sem se izkrcala stoprv v Lulea, prijaznem mestecu tam gori v kolenu Botniškega zaliva, nasproti Finski deželi. To mesto z 10.000 preb. ima svojo važnost in korist z izvozom laponskega železa. V Lulea je škof, sedež, muzej z laponsko zbirko in srednja šola. Nedaleč od evanđeljske cerkve se razprostira diven park, takomenovani hermelinov gaj. Ob konci mesta pa so ogromne naprave za železno rudo. Ulice so gosposke in prostrane, česar bi človek ne pričakoval tam gori na severu, sredi mrzle samote. Kakor vsako mesto, ki leži ob vodi, ima tudi Lulea zalo lego. Izprehajaj se po obali ali pa še v toli skriti mestni ulici, povsod vidiš in čuješ šumljanje Botniškega fjorda. Kaj mičen je pogled na njega bližnje nabrežje, okinčano z dvorci, a ničmanj vabljliva ni nasprotna obala s prebivališči Finske, Kar me je iznenadilo v Lulea najbolj pa je bila močna burja, ki je razsajala po mestu z ravno ono razbrzdanoostjo kakor po Trstu naša razposajena Kraševka. Na severno obrežje Botniškega zaliva, oziroma na to železniško stranpot sem se napotila pravzaprav le z namenom, da se prepeljem iz Lulea v Torneo, v mestece na Finski brežini, ki me je zanimalo že zato, ker govore v njem tudi rusko. Pohajala sem zategadelj na pomolu od parnika ke parnika, da poizvem o najpotrebnejšem glede svojega izleta. Kmalu se mi približa visokovrastel, svetlolas Šved, ki mi je — ko je začul moje vprašanje — pokazal z roko poslopje na obali ter mi dal istočasno razumeti, da me sam spremi do tjakaj. Odšla sem žnjim, saj sem bila uverena, da se dobè tamkaj vozni listki ali vsaj vozni red. Toda kako se začudim, ko prišedši pred stavbo zapazim, da me je dovedel pred grmansko poslaništvo. Pogledala sem žilavega pomorščaka vprašujoče, prikazuje mu tablo nad durmi. Toda on mi je v odgovor smejoče pokazal svoje zdravo zobovje in otvoril duri. V istem trenutku pa sem tudi že stala pred drugim stasitim možem, ki me je vsled svoje brezposelnosti najbrže zagledal že prejskozi okno, ter me najprijaznejše sprejel s skandinavskim esperantom. Le nemo sem se mu poklonila, dočim mu je moj izpremljevalec izpregovoril nekaj meni nezapopadljivih besed, ki so poslanikovo uljudnost tako povečale, da mi je z nemškim pozdravom segal z obema rokama v desnico. Predstavil se mi je, me posadil na stolico zraven sebe ter me nazval svojo rojakinjo. Jaz mu seveda nikakor nisem za-

mudila opaziti, kako se vara, ako misli da sem Nemka.

— Torej niste iz Hamburga? —

— Nikakor, gospod baron! In zakaj naj bi prihajala ravno od tam? —

— Vaša izreka je čisto hamburška! —

— Potemtakem imajo obmorska mesta svojo posebno izreko, mu pristavim smehljaje, kajti jaz sem iz Trsta! —

— Iz Trsta? se je začudil in pogledal na stenski zemljevid, iz Trsta, iz Italije torej? —

— Ne, ne! sem mu zaklicala naglo in ako bi bil le količkaj dušeslovec, bi bil lahko opazil, da sem ga hipno premotrila z nevšečnim pogledom navzlic vsej njegovi ljubeznjivosti, Trst ni v Italiji, gospod konzul in če bi utegnul kedaj biti, bo to le prehoden dogodljaj prav gotovo! Trst je glavno mesto Primorske, ki je z znatno večino obljudena s slovanskim plemenom in ki je v tesnem in sorodstvenem stiku spojena s slovanskimi pokrajinami... ter od Italije ničmanj prituženoodaljena, nego vam je od Švedske sosedna Finska. —

Ker je razgovor o narodnostnem vprašanju prevažen, da bi se ga potiskalo med ukradene hipe pomanjkljivega časa, sem kmalu prijela za ono besedo ki je bila potrebna v svrhó mojega potovanja na Finsko. Toda germanski poslanik mi je odsvetoval češ, ako ne nameravam preko Finske v notranjo Rusijo, sé prevoznja v brezvažno Tornea ne izplača. Seveda sem se uvažujoče in brez vsake trdovratnosti podvrgla njegovemu nasvetu, kakor njegovemu prijaznemu povabilu, da se istega popoldneva potom motorja skupno z njim in njegovo soprogo udeležim dvourne plovbe po Botnu. In tako sem imela ugodno priliko izza okrožja morskih valov opazovati čarobnobajno prirodno prelest: kako je solnce ob zatonu razvneto zablisknilo, ko da stresa raz sebe perišče briljantov, ko da je nebroj električnih žarnic na srebrnem lestencu nagajivo pomežiknil, ko da je nekdo prepregel bleščečo luč s svilenim pajčolanom in je ostalo potem na nebu ko pričarano do drugega dne, dočim so ga razkosane meglice in kodrasti oblaki obletavali, dokler je s solčne oble izginil človeški vid razdražujoči blesk prepuščajoč zemlji le bajno svetlobo, ki je vso noč oblivala pokrajino s srebrnim odsevom.

Iz Lulea sem se vračala naslednjega jutra v Boden, odtod pa ob reki Lulea proti jezeru istega imena ter napram najsevernejši švedski pokrajini, prostrani Laponski.

(Nadaljevanje sledi)

† ADOLF TRAMPUŠ:

V D N E V U.

Odtrgala se duša
in splula je od božji hram,
odtrgalo se srce,
odplulo — bogvekam....
Ostal je okostnjak,
zbadljivo se režeč,

za sleherni polet
s števili, datumi preteč.
A cesta me je skrila
in smeh me je objel
in v gneči gomazečih
za hip sem oslepel.

V O B U P U.

Molči, duša!
Naj te ne vodi več pot
skozi temne gozdove,
čez zasnežene bregove.
Nič več ne govóri
o zastrtih poljanah,

rajše se tiho potvori —
In trpi, umiraj mi, duša,
prav do poslednjega vzdih,
prav do poslednje zapreke!
A ko bo konec teh grenkih ur,
zdihni.... in molči na veke!

L. PALŠKA:

SILVA.

Tiha in mirna je sedela v mehkem naslonjaču ob odprtem oknu elegantne hotelske sobe.

Prišla si je iskat svežega zraku, kakor mnogo drugih, zdravila bolnim pljučam v podaljšek življenja. Upala je ozdraviti uboga Silva, ozdraviti daleč proč od zatohlega mesta. V onem kraju, kjer se je začela nova pot njenega življenja, pot nova, s krvavorudečimi rožami posuta.

Pred dobrim mesecem se je bila pripeljala k prijateljici Ani na letovišče, z novimi nadami v srcu, z novimi iluzijami v duši. Toda preteklo je že teden dni, kar ni ostavila sobe. Stanje se ji je še poslabšalo; resen je odšel zdravnik po zadnjem obisku, a Silva je upala — upala. — Upala je in sama ni vedela kaj in čemu.

Živahneje kot navadno, dasi otožne, so bile nocoj njene misli. Domača hčerka, Ana, je ravnokar večerjela z drugimi gosti doli v hotelskem vrtu a Silvi je prijala mistična večerna samota. Topel avgust je dihal zunaj, poln harmonij, poln smeha in sreče. Lahen, hladilen veter je prinašal vse te melodije, vse to bogastvo blede Silvi. Božal je njene trudne, rujave oči, temnoobrobljene. Njegov dih je bil kakor pesem harfinih strun, bil je vabilo vsakomur: «Pridi in vzemi!» A Silva ga ni razumela; brezizrazno ji je begal pogled tja nekam v mrak, po višnjevkastovih konturah, ki jih je črtala polna mesečina s svojimi srebrnimi nitmi. Nemo sta počivali suhi, drobni ročici na belem krilu, držeč batistast robec, poln krvavih lis, kot bi cveli iz njega rdeči cvetovi. Toda hipoma se je zdrznila in težak vzdih ji je vzplul iz prsi. V njenih očeh se je trenutno vžgalo neko čudno hrepenenje in up. Krog ustnic ji je dahnil mehak, sanjav izraz.

Zasanjala je Silva nocoj. — Nocoj so jo trumoma objemali spomini. — Vrstili so se drug za drugim blede in sladkootožni. S slastjo jim je sledila njena duša, ko da se hoče vživeti v njih resničnost. — Živeti one dni še enkrat z vso njihovo srečo in boleščjo, kot takrat pred dvema leti. In zasvetilo se je pred njo ono zlato rosno aprilsko jutro. Vlak je bežal proti njenemu rojstnemu mestu mimo polj in logov, ki so bili polni belega, nežnega cvetja. Sedela je v mehkih blazinah prvega razreda z vzhičeno srečo v očeh. Zdelo se ji je, da diha krog nje nova Aleluja, dasi je Velika noč ravnokar minila, Smehljal

ji je rajal na licih in vendar je vedela, da se pelje z njo tudi bolest. Tople sanje je nosila v svoji sveži, mladi duši in tiho, blaženo misel na mladega moža. Nihče izmed njiju ni vedel, odkod je prišlo, ne kaj je bilo ono čustvo, ki je živelo v obeh in ki se je porodilo med valčki plesa, med nežnim stiskanjem rok, med toplimi pogledi in dviganjem čaš šampanjca. Videla sta v dušo drug drugemu in brez besed se je v njiju naselila tiha, neznana sreča. Sledila so pisma polna ljubezni, polna ognja in polna — grenkosti. Trepetaje jih je čitala Silva. Trepetaje je odpisovala njena roka. Izginjal je njen smehljal, ugašale so oči in njena otroška, naivna duša je nehala sanjariti. Naposled je plakala ob vsakem njegovem poročilu. V srcu ji je ležalo nekaj težkega; njegove besede so skelele kot žerjavica in Silva je trpela, čim bolj se je poglobljala v svojo ljubezen. Globoka, zijajoča vrzel se je zasekala v njeno življenje. V dolgih nočeh brez spanja, ko se je premetavala izmučena in potna na postelji so vstajale pred njo zlobne slike. Videla je med seboj in njim dvoje velikih, črnih oči mlade ženske, ki so izzivajoče bulile v njo prav od blizu, tik pred obrazom jih je čutila, tako, da se je nehote obračala v stran. In te oči so sikale samo sovraštvo in ljubosumje. Zbolelo jo je ob takih hipih; zastudila se je sama sebi in si očitala zločin, ki ga v resnici ni storila. Srce pač še nikoli ni poznalo zapovedi in paragrafov. Trpela je nepopisno in vzljubila je noč, ki ji je postala zavetišče.

Tretja pomlad je zadehtela in natresla cvetja tudi v Silvino ozko sobico. Zavriskala in zažvrgolela je Silva ob takih pozdravih, a tedaj je trudna bleda s tožnimi očmi ležala na divanu. Bolehala je na sušici. Skrbeče so počivale na njej materine oči, saj je bila edinka in bila je materi nova mladost, nova mladost, novo življenje. Tesno so bile stisnjene njene ustnice, odkar so prenehala njegova pisma. Njeni pogledi so izražali neko srepst in fina gubica krog ustn je govorila o trpkogrenki odpovedi ter jo delala starikavo.

Maj, bogat in razkošen je prepeval po deželi. Sveži, solčni so bili njegovi dnevi, še lepši njegovi delteči, topli večeri, ko je dihal skozi vetrnice opojni, balzamični vonj njegovih rož. — In v Silvini duši so ustajali spomini vedno eni in isti vsi brezbesedni in brezoblični. Pred njo so bili obrazi dragi in ljubi, a medli in pobledele. Želela si je k njim, a ta želja tako priprosta se ji je zdela istotako nedosežna in visoka kakor ona ponosna okna, za katerimi je prebival on. *Nadaljevanje.*

Zdenka Krapševa:

O POSLEDICAH DOBRIH IN SLABIH NAVAD.

Kdo se pač bolj trudi za srečo svojega otroka kot starši? Preskrbe ga z obleko in hrano, pošiljajo ga v šolo, da bi si pridobil raznih znanosti. In vendar ne prinese njih trud vselej zaželjenega sadu. Otroci niso taki, da bi jih mogli biti starši veseli. Kaj je vzrok temu?

Kakor rečeno, skrbe starši za otrokovo telo, skrbe tudi, da se mu razvija razum, toda na

nekaj ne polagajo tolike važnosti, namreč, kakšne dušne čednosti si nabira, kaj šno je njegovo srce, kakšen je značaj. Radi bi pač videli, da bi bil otrok dober, marljiv, vljuden, mogoče tudi upajo, da bo prišlo to pozneje, ko se otrok izpametuje, toda sami ne pripomorejo zadosti k temu. Taki starši ne vzgajajo otrok, vzgaja jih tisti, ki razvija v otroku dušne lepote.

Žalostni smo lahko ob otroku s prebrisano glavo, ako je pa sirovega in hudobnega srca. Dandanes stremi vse za zaslužkom; pridobiti si je treba potrebnega znanja za poklic. Zato je treba paziti kakšen je človek v svoji notranjosti, kakšne lastnosti ima ali je zanesljiv, točen, vztrajen, natančen. To ni vseno, če ni! V življenju se kaj kmalu pokažejo ti nedostatki in povzročajo mnogo slabih posledic. Zdaj se pa vprašajmo, kaj je vzrok temu? Nič drugega kot pomanjkanje vzgoje!

Vzgoja ni lahka stvar, pravijo, da je velika umetnost. Vzgojitelju je treba mnogo resne volje, mnogo požrtvovalnosti, doslednosti, to se pravi, da danes ne dovoljuje tega, kar je včeraj prepovedal, itd. Vzgojitelj mora uporabljati različna sredstva, da doseže svoj cilj. Kot vzgojno sredstvo so pa jako važne navade. Koliko je ljudi na svetu, ki slove radi svojega značaja, so pošteni, delavni, pravični; iščemo pa izvora vsem tem lepim čednostim, bomo nazadnje našli, da so to le *navade*. Zato hočem danes razpravljati o navadah in njih posledicah.

Vsem nam je dobroznan pregovor: «Stara navada, železna srajca.» Kar pride enkrat v navado, tega človek ne opusti več izlahka. Kako pa se pridobi navada? Na primer: Gospodinja opravi v kratkem času kuhinjo v red, ima sicer še polno drugih misli v glavi, vendar obesi ali postavi vsako reč na pravi prostor. Pravimo, da je tako vajena. V začetku je paš dobro premislila, kako bo vse uredila, sedaj pa gre kar samo od sebe. Taka opravila, pri katerih ne potrebuje več razuma, da bi nas vodil, imenujemo navade. V vsakdajem življenju so navade zelo velike važnosti...

Nekoč je stal pod vešali razbojnik, ki je dejal rablju: «Ne stal bi danes tukaj, če bi me bili starši naučili zložiti vsak večer svojo obleko.» V teh besedah je izražena vsa povest njegovega življenja, kajti ni bolj škodljive navade za vse človeško delo, kot je nemarnost. Otrok, ki nima v redu svoje obleke, bo razmetal tudi svoje knjige, ne bo pazil na denar, tudi če bo kaj pripovedoval, bo kaj dodal ali izpustil. Nemarnost se je že zajedla v njegovo dušo kakor bolezen.

— Dobe se pa starši, ki še pokrivajo napake svojih otrok. Mati skrbno spravlja razmetane reči svoje ljubljenske in jo opravičuje, da je pač še otrok. Toda iz malega raste veliko. Ali bo odrastla deklica držala v redu svoje reči, če se tega ni navadila kot otrok? Prišla bo med tuje ljudi, kmalu bodo zapazili njeno napako. In svet sodi strogo, ker računa s tem, kakšna škoda

preti vsled nemarnosti enega samega človeka vsej človeški družbi. — Se preden preide pri otroku napaka v navado, jo moramo odpraviti, najprej z opomini, potem s kaznijo. Večje otroke lahko opozarjamo na zle posledice, ki izvirajo iz grdih navad. Kako težko se spravijo nekateri otroci zjutraj pokonci, ne ljubi se jim ponavljati svojih nalog, itd. Recite jim: «Tebi se ne ljubi storiti svoje dolžnosti, a kako bi debelo gledala, če bi ne bilo zajtrka, ne kruha, če bi ti čevljar ne popravil čevljev, kakor je obljubil. Da bi se polastila vseh ljudi na svetu hkratu nemarnost *samo za pol ure*, kakšne nesreče bi se dogajale, recimo na železnici, koliko bi bilo mrtvih...» Zato ne smemo biti popustljivi, vsak dan moramo zahtevati, da izpolni otrok svojo dolžnost in prešla mu bo v navado. Zaveda naj se, da slede slabim dejanjem slabe posledice tako gotovo kot noč dnevnu.

Če hočemo, da postane otrok reden, mora začeti z rednostjo v malenkostih. Vse, kar rabi naj položi nazaj na določeni prostor, najsibo knjiga, nož, dežnik itd. To še ni nikak dokaz redu, če pospravi vsake svete čase enkrat svoje reči, potem jih pa ima spet par tednov razmetane. Zahtevati moramo rednosti že v malem, in polagoma bo začel otrok čutiti *potrebo* po redu, tudi njegove misli se bodo začele lepo urejati, začel bo presojudati, kaj je prav, kaj ni. Red vzdržuje svet! Ozrimo se okoli sebe! V vsaki trgovini, v vsakem uradu se opira vse delo na red, tudi v naravi, v vesoljstvu vlada najvišji red. Milijarde zvezd je nad nami, vsaka gre svoj pot in vendar ne ovirajo druga druge, ker je *vse urejeno* po večnih zakonih. Če se vglobimo v to, nas prevzame nekak svet strah in obenem hrepenenje, da bi tudi mi dosegli v našem življenju vsaj malenkosten del tega blagodejnega redu... Vzrok temu redu pa je, pravi pesnik, da «Večni mojster ukazuje!»

Kjer je torej red, tam mora biti tudi pokornost. Preidem zategadelj k ubogljivosti, ki je prva in najimunitnejša podlaga vse vzgoje. Koliko je otrok, ki ne znajo ubogati na besedo. Učiteljica jih spozna že prvi teden šol. leta in z nekaterimi bo imela križ celo leto. Kako naj kar na mah ubogajo v šoli, če niso vajeni tega od doma. Le en primer: Mati skuha kosilo. Ura je že pozna, treba ga je nesti možu ne delo. Pokusi še enkrat in zapazi, da ni osoljeno; soli pa ni doma. Hitro pokliče sinčka: Lojze, pojdi po soli! — Jaz že ne grem! — Moraš, saj vidiš, da bo kmalu poldne! — Ne grem, pa naj gre Peter! — Jaz tudi ne grem. — Le pojdi, le,

saj si priden! — Saj sem šel po olja, zdaj naj gre pa Lojze! — No, Lojze, steci, steci, za božjo voljo, ti bom že kaj dala, samo da greš! — Lojze, se nazadnje omeči in gre. Uboga mati! Prosijačiti mora, da store otroci svojo dolžnost. Kriva pa je sama, ker je popustila prvič, ko se je otrok obotavljal. Dva-tri krat se to

zgodí, pa je izgubljeno. Ko mati otroka pokliče, se mora takoj oglasiti in priteči, da stori, kar želi mati. In to vedno in vedno, tako se navadi. Koliko neprijetnosti, dá, bridkosti prihranimo sebi in otroku, ako se je navadil ubogljivosti. Saj vidimo v življenju, kako nas silijo razmere k pokornosti.

Nadaljevanje sledi.

I. M.

DUHOVNIŠKI CELIBAT.

(Nadaljevanje.)

Škofje prav lahko vedo za ves sistem ali recimo za navado, kako se umetno ustvarjajo duhovniški poklici in vendar se sami o nobenem posvečencu prej ne prepričajo, v kolikor je seveda človeško mogoče, ali imajo resnično v sebi duhovniški poklic t. j. zmožnost in neomajno voljo, da bodo vse življenje živeli v duhu celibata, ker ravno v celibatu in samo v njem je vsa teža duhovniškega poklica. In sicer bi se morali osebno prepričati o tem pri posvečencu samem. Če pa kdo pozneje pade v duhovniškem stanu, morajo proti njemu v imenu cerkvene discipline strogo nastopati.

Tako svetujejo in prigovarjajo, kličejo in vabijo, napeljujejo in silijo na razne načine in po raznih ovinkih mlade ljudi v duhovniški stan, češ, že pojde, že pojde, saj ni tako hudo. Pozneje pa, če se le-ti kaj pregrešijo proti cerkvenim predpisom in raznim disciplinarnim odredbam, sledijo preziranja, preganjanja in kazni. Zlasti prezirajo in s kaznimi preganjajo tistega, ki se je pregrešil proti duhovniškemu celibatu. Ali se to vjema? Res je, gotova disciplina mora biti v vsakem stanu in se mora držati, drugače se zruši vsako človeško delovanje in podjetje in vsaka njegova ustanova. Toda pozor! Disciplina v svetnih stanovih zadeva samo zunanji in službeni red ter veže človeka večinoma le, kadar vrši svojo službo ali ko opravlja katero stanovsko opravilo. Disciplina v duhovniškem stanu pa zadeva notranjega človeka in veže njegovo naravo, pristo voljo in vest in to brez prestanka in ne popušča nič in ne odnehava niti za hip. Zato bi morala Cerkev odločno in jasno strogo prepovedati vsako siljenje mladih ljudi v duhovniški stan. Namesto tega pa sama po svojih služabnikih in predstojnikih podpira, neguje in vzdržuje tako početje in ravnanje, bodisi posredno ali neposredno. Če se pa kateri duhovnik pritoži, da nima pravega duhovniškega poklica in da je bil prisiljen oziroma potisnjen in zapeljan v duhovniški stan, dobi običajen odgovor: Si non es vocatus, fac ut voceris — če nisi poklican, pa stori, da boš — in mu obrnejo hrbet, češ, revež, sam si kriv. Druge pomoči in tolažbe ni in mu je tudi ne morejo dati.

Kaj pravijo zagovorniki celibata?

Zakaj so škofje uvedli celibat, če pa je tako težaven in nevaren? Uvedli so ga in vzdržujejo ga tako nepopustljivo pač zato, da imajo duhovnike bolj v oblasti. Pravijo pa, da je vpeljan celibat zato, da bi duhovniki opravljali svoj duhovniški poklic lažje in gorečnejše. No, zakaj pa smejo biti oženjeni grško-katoliški duhovniki? Ali morda oni manj uspešno in manj goreče opravljajo svoje duhovniške dolžnosti?

Ali je morda grško-katoliško ljudstvo manj verno in manj pobožno kot n. pr. naše? Ali pogledimo na Rusko! Splošno je znano, da so Rusi zelo verni in tudi pobožni ljudje, a njihovi duhovniki, ki so sicer razkolniki, a pravi duhovniki, so oženjeni. Ali pogledimo še-le protestantovske pastorje! Kako so ti žilavi in vneti za protestantovstvo, da v tem oziru v marsičem prekašajo katoliške duhovnike, kljub temu, da so poročeni. Zlasti, kar se tiče najtežjega duhovniškega delovanja, namreč «misijonskega» delovanja, protestantje daleč prekašajo katoličane. Zakaj? Ker imajo «več» misijonarjev in so zelo delavni. Tu ne pride prav nič v poštev ugovor, češ, da protestantje imajo lažje več uspeha, ker svojim vernikom nalagajo manj dolžnosti in lažje, kakor katoličani; ampak v poštev pride dejstvo, da je protestantskih misijonarjev več in da so ti, čeravno oženjeni in imajo družine, zelo delavni.

Sicer pa opazujemo povsod, da so n. pr. trgovci, obrtniki, uradniki itd. najbolj skrbni, pridni in delavni tisti, ki so oženjeni. Zakaj? Ravno zato, ker so oženjeni. Dočim pa so neozženjeni «navadno» bolj raztreseni, pohajaški, površni, ki ves prosti čas najraje zapravljajo po kavarnah in gostilnah. To je neovrgljiva resnica! Tako bi bili tudi duhovniki bolj zbrani in bolj delavni, zlasti pa bolj goreči in bolj pobožni, če bi bili oženjeni; bolj bi se držali doma in cerkve. To je mnenje premnogih duhovnikov, in je tudi resnično.

Pa poreče kdo: Saj pravi sv. Pavel, da kdor ima ženo, je razdeljen in gleda bolj nato, kako bi dopadal ženi; kdor pa nima žene, gleda bolj na to, kako bi dopadal Bogu. Seveda pravi sv. Pavel tako: Toda on govori to s stališča popolnosti. Kdor hoče v popolnosti služiti Bogu, je boljše, da se z ničemer ne veže na svet. A da bi bilo to splošno tako za vsakega, kateremu ne pripustijo žene, ni res in tega tudi sv. Pavel ne trdi in tudi od nikogar ne zahteva.

To pa je «res», da more vsak poročen človek dopadati svoji ženi (oz. možu) in ob enem Bogu in ne samo more, ampak tudi «mora» po naravni in božji postavi.

«Res» je, da se ne «more» komu kar ukazati: Ti ne smeš imeti žene, da boš bolj dopadal Bogu, in res je, da se «ne sme» komu kaj takega ukazati.

Ravno to pa se godi, lahko rečemo, z vednostjo in s sodelovanjem cerkvenih predstojnikov, ko dopuščajo vzgajati duhovniške poklice po načinu: Tega damo učiti za duhovnika! — —

Božja volja in naredba je, da se človeški rod vedno množi do konca sveta. Zato je položil Bog v človeško naravo nagnjenje do pomnoževanja člove-

škega rodu. To nagnjenje se imenuje spolni nagon. Vsak zdrav človek je torej poklican po naravi za ta namen. — Zagovorniki celibata pa pravijo tako-le: «Res je, da se mora človeški rod množiti, toda, kar je obvezno in resnično za ves človeški rod, ni resnično za vsakega posameznega.» No, zakaj pa ne za vsakega posameznega? Ravno za vsakega posameznega je to veljavno! Saj ves človeški rod obstoji iz posameznih ljudi. Vsak posameznik je torej poklican, da pripomore k množitvi človeškega rodu potom zakona. Izvzet je le oni, ki se sam popolnoma prostovoljno odpove tej pravici in sicer iz *edinega* razloga, da bi mogel lažje služiti Bogu in koristiti bližnjemu. Če pa se kdo izogne ženitvi radi težkoč in križev, ki so v zvezi z zakonskim stanom, ravna proti volji božji in se mu bo težko opravičiti pred Bogom. Kdor pa je prisiljen že v mladosti odpovedati se tej naravni pravici za vse nadaljnje življenje, je to nasilstvo in krivica! In v tem smislu je duhovniški celibat res protinaraven in krivičen!

Pravijo tudi: «Saj je mnogo takih ljudi, ki so tudi prisiljeni živeti v celibatu, bodisi da nimajo potrebnih sredstev ali sploh možnosti, da bi se oženili, bodisi da imajo telesne pogoške in nedostatke itd.» S tem ugovorom hočejo opravičevati in zagovarjati duhovniški celibat. Toda ta ugovor je čisto prazen! Vse kaj drugega namreč je, če se kdo «ne more» oženiti, kakor če se «ne sme». Če se kdo ne more oženiti, pa se ne more, kaj pomaga! Vendar ga k temu ne veže nikaka dolžnost, zlasti pa ne vsiljena. In če se ne more zdaj, morda pa mu bo še mogoče. Prostost mu je dana. Duhovnik pa bi se mogel poročiti, a «se ne sme», ker je po celibatu v svoji vesti zavezan za vse življenje, da se ne sme oženiti, čeravno bi bilo zanj boljše, da bi se smel.

Nadalje pravijo: «Ker obstoji celibat že toliko sto let in ga Cerkev vzdržuje tako strogo in nepopustljivo, je gotovo tako božja volja, gotovo je Cerkev to delala in dela po volji božji. Tako mora torej biti in tako ostane!» — Kaj je božja volja? Božja volja je, da pridejo vsi ljudje do spoznanja pravega Boga. Božja volja je, da se vsi ljudje zveličajo. In v ta namen je prišel Jezus Kristus na svet, da bi ljudje bili po njem zveličani. In Jezus Kristus je pokazal redno pot v zveličanje vsem ljudem. «Ako hočeš iti v življenje, izpolnuj zapovedi!» To velja za vse ljudi skupaj in za vsakega posameznega posebej. Nobenemu ni naložil Jezus Kristus izrednih dolžnosti, še najmanj pa obljbo vednega devištva.

Brezpogojno «zahteva» Kristus za zveličanje izpolnjevanje božjih zapovedi od vsakega posameznega človeka, več pa ne. Saj so v desetih božjih zapovedih označene vse «dolžnosti», ki jih ima človek do Boga, do bližnjega in do sebe. Več kot izpolnjevanje zapovedi ni zahteval Jezus Kristus niti od apostolov ne. Te jim je ukazal izpolnjevati in te jim je ukazal učiti tudi druge ljudi, da bi jih izpolnjevali. Tudi apostol Pavel izrecno piše, da kar se tiče devištva, nima od Gospoda «nobenega ukaza». Hvali prostovoljno devištvo kot popolnejša, a ga nikomur ne «vsiljuje», temveč pušča v tem oziru popolno svobodo. Pač pa tudi pravi, da je «boljše poročiti se, kot pa goreti» (goreti namreč ali trpeti od poželenja, skušnjav, nevarnosti, greha).

«Toda Cerkev ima oblast in pravico in tudi

dolžnost ukazati tudi kaj takega, kar izrecno ni v desetih božjih zapovedih.» To je res, toda v prvi vrsti to, kar te zapovedi pojasnjuje ali izpopolnjuje, kar pa je pravzaprav že obseženo v zapovedih samih, in pa splošno, kar «pospešuje» zveličanje. N. pr. zapoved se glasi: «Posvečuj praznik!» Cerkev ima dolžnost in oblast in pravico pojasniti, kako naj se posvečuje praznik, Gospodov dan. In to je pojašnjeno v drugi cerkveni zapovedi. Če pa Cerkev toliko namalaga težke dolžnosti pod smrtnim grehom, kakor je n. pr. celibat, je zelo veliko vprašanje ali ta pospešuje njihovo zveličanje.

«Toda Cerkev nobenega ne «sili» v celibat!» No, kako «ne sili», je že spredaj pojašnjeno! Kaj pa če drugi silijo namesto nje? In to se godi z vednostjo in torej tudi s sodelovanjem škofov.

Da bi bil torej celibat po božji volji, ker obstoji že toliko sto let, ni mogoče in tudi ni res, kakor ni mogoče in ni res, da bi bilo mohamedanstvo po božji volji, ki obstoji še dalj kot cerkveni celibat, ali pa razkol, ki je tudi malo mlajši kot mohamedanstvo, ali pa luteranstvo, ki tudi obstoji že več sto let. Kdor bi trdil, da je katerakoli kriva vera po božji volji, bi to bila naravnost blasfemija (bogokletstvo). Sicer pa, če je duhovniški celibat po božji volji, kako pa je to, da smejo biti katoliški duhovniki po nekaterih krajih oženjeni, kakor n. pr. po nekaterih krajih v Galiciji, na Hrvaškem, v mali Aziji? Tisto je pač postranska stvar, da imajo nekateri pri sveti maši in pri delitvi sv. zakramentov drugačen obred. Katoliški duhovniki so! Ali je torej božja volja razdeljena? Čudno! Za vse te je isti Bog, isti Kristus, ista vera, isti zakramenti, ista Cerkev, isti papež. In vendar taka razlika!

Celibat je «človeška» naredba v katoliški Cerkvi in če je imela Cerkev pravico «vpeljati» celibat, ima ravno tako pravico ga tudi «odpraviti». Zakaj ga torej ne odpravi spričo toliko slabih skušenj, spričo toliko greha, spričo toliko vsled celibata pogubljenih duš? Sv. Terezija je videla pekel tlakovan s tonzurami. Ona je umrla l. 1582. Ali je bilo že do njenih dni toliko duhovnikov pogubljenih? Koliko pa še od tedaj naprej? Ali ne priča evangelij, da je ena sama duša vredna več kot ves svet? Kaj porečemo morda, da so Cerkvi več njene disciplinarne naredbe, kot zveličanje duš? Zakaj Cerkev ne predrugači te disciplinarne naredbe, zakaj ne odpravi celibata? Če ga je smela vpeljati, ga še sme odpraviti. Vendar po dosedanjih skušnjah ni upati, da bi se kaj takega zgodilo.

Tekom stoletij je bilo vzroka dovolj, da bi Cerkev odpravila celibat. A ga ni in ga še ne mara. Zato pa, če gre kdo v duhovniški stan s tisto skrito mislijo: «Morebiti pa bo papež odpravil celibat», se bridko moti. Eno je gotovo, da papež ne odveže celibata nobenega duhovnika v nobenih razmerah. Kako pa naj pride do tega, da bi papež storil kaj takega? Kako naj dotični duhovnik pojasni papežu vzroke, vsled katerih naj bi ga odvezal celibata? Papež bi se pa tudi prav gotovo niti ne ugloobil v premišljevanje podanih vzrokov, temveč bi kar hitro, kakor pravijo «a limine» odbil prošnje: «Ni mogoče, nikakor se ne dovoli!» To je torej izključeno. Sam duhovnik ne doseže pri papežu nič. Da bi pa njegovo prošnjo podpiral kateri škof, je zopet popolnoma izključeno, kajti noben škof nima toliko poguma, da bi se za to zavzel, četudi

bi utegnil imeti tako voljo. Konečno pa bi bilo tudi z morebitno njegovo podporo vse brezvspešno, ker papež ne pripusti o tem nikakega razpravljanja, nobene debate. To potrjuje najnovejši dokaz! Po političnem prevratu na Ogrskem namreč, je morala tamošnja duhovščina začeti neko gibanje za odpravo celibata, kajti ranjki sv. Oče papež Benedikt XV. je poslal ogrskemu nadškofu-primasu Czernochu pismo, kjer obsoja vsako delovanje duhovnikov proti cerkvenim postavam in

posebej glede celibata pravi: «Glasno in jasno naj škofje izjavijo, da se o cerkvenem celibatu ne more dopustiti nobena razprava.» (Ravno tako je odgovoril papež pred nedavnim časom tudi češkemu duhovniku na njihovo zahtevo po odpravi celibata.) Cerkev noče torej nič slišati o raznih razlogih in zlih posledicah, ki govorijo proti celibatu, še manj, da bi o njih razpravljala ali jih celo vpoštevala.

Nadaljevanje.

DROBTINE

† ADOLF TRAMPUŠ

Adolf Trampuš je bil rojen 11. aprila, 1891, v Trstu. Obiskoval je slovensko ljudsko šolo pri Sv. Jakobu, nato I. razred nemške gimnazije, ki ga je dovršil z odliko. Njegova mati pa je bila mnenja, da so stroški za učenje preveliki in je hotela, da pride njen sin čimprej do kruha, zato mu je poiskala službo v neki trgovini jestvin, kjer pa Adolf ni mogel vzdržati. Rad bi študiral; a ko je videl, da se mu ta želja ne izpolni, je vstopil za vajenca v tiskarno „Edinost“. V tej službi je ostal do smrti.

Ni bil srečen. Njegove misli so uhajale drugam. Pregloboko se je zavedal, da cesta, po kateri hodi, ne vodi v smeri njegovih stremeljenj. To spoznanje ga je tlačilo.

Tudi je bil nežne narave in naporno nočno delo mu je polagoma črpalo moči. Tožil je, da ga zastruplja svinčeni tiskarniški vzduh. Nabaviti-si hoče obširno knjižnico potem se odpočije.

Uredil si je knjižnico, a bolezen se je oglasila. Počival je in navidezno je okreval. Prikrita bolezen (pa se je razpredala dalje.

Prišla je vojna in kakor tisoč drugih, so pognali tudi njega nekam na Štajersko, kjer je ležal, bolehen kakor je bil, v hlevu na mokrih tleh. Ni čuda, če se je bolezen razkošatila. Odpravili so ga domov shujšanega in betežnega.

Dne 29. aprila, 1916., star 25 let, je umrl in neopaženega so ga pokopali na tržaškem pokopališču. Mislim, da so pokopali talent, ki bi nam bil dragocen, ako bi mu bila usoda mila.

Napisal je mnogo zanimivih člankov, ki jih je objavila „Edinost“, med njimi tudi članek „Aspiracije Italije na naše pokrajine“, ki se dotika tudi D'Annunzija. (Članek je bil objavljen v „Edinosti“ dne 7. aprila, 1908. št. 67. Trampuš je bil star takrat komaj 17 let.) Priobčeval je svoje spise tudi v „Tiskarskem Obzorniku“.

V zapuščini se nahaja precej rokopisov, tako „Življenje na račun“, več basni in pesmi ter kup načrtov. Poleg tega tudi dva debela zvezka z napisom: „Nabrani strokovni izrazi“. Ker je vse gradivo razvrščeno po abecednem redu, je jasno, da je sestavljal strokovni slovar.

Ob začetem delu, ob kupu načrtov, je izdihnil.

Njegove pesmi pričajo, kako jasno se je zavedal, kam gre njegova pot, pričajo, kako silen je bil njegov obup, kako grenka resignacija.

D. Š.

Rodoljubni plamenčki: Višek narodne zavesti in napredkaželjnosti zavzemlje brezdvomno ženstvo neke male vasice na Krasu! — Grahovo Brdo blizu Tomaja šteje le 10 hš. številčk a vsaka gospodinjica teh slovenskih dómičev, se je naročila na Jadranko. Pozdravljene rodoljubne hčere večnoslovenskega Krasa! —

Gospé Urški Štolfa iz sežanskih Šmarij je prišla na um neoporečno jako narodnikoristna ideja: Novoporočenkama gg. Amaliji Kompare in Milki Tavčar v Krepljah, je kot poročno darilce poklonila vsaki po en letnik Jadranke. Ob naročbi pa vrla rodoljubka izraža predlog, naj bi vsak mladenič v Šmarjah in drugod najpreje vprašal mladenko, ako je na Jadranko že naročena, drugače, da lahko sam vé kaj mu je storiti! — Živela!

Osel in labud. Poitalijančeni poljski žid na Lesnem trgu se raduje nad skrčenjem Slovencev na Tržaškem, dočim bi se moral le kremžiti, to je čuditi in smejati se nad predrznosleparskonapačnim seštevanjem Slovencev o priliki letošnjega ljudskega štetja. In narekuje koliko našincev je glasom uradnih trditev po posameznih okrajih. K njegovim podatkom navedem samo en slučaj: V Rojanu so našteli 1508 Slovencev! — Toda poglobimo se v labudnobrezmadežno resnico: Ljudska šola sama šteje 749 otrok! Ti otroci imajo pa — ako ne dveh dedov in dveh babic — vsaj enega starčka, kar bi iznašalo zopet 749 oseb. Učencev in starčkov je torej v skupnem številu 1498. Preostaja pótentakem (od zgoraj navedenega uradnega števila) le 10 slovenskih mladeničev, deklet, poročenih mož, poročenih žen, udov in udovcev.

Kako pa je to, nespametni židovec, da ima Jadranka v Rojanu 90 odjemalcev? Anti ne misliš, da prebirajo Jadranko maloletni šolarji in pa oni telesno in duševno utrujeni starčki? Zarigaj mi vendar na to vprašanje, če je v tebi še kaj prostora za izpraševanje vesti!

UREDNIŠKA LISTNICA.

M. v Trstu: Jadranka ne bo pisala nikoli proti veri, ker ostane navek v trdnem prepričanju, da je vera ravnotako vsestransko neobhodno potrebna slehernemu narodu, slednjemu ljudstvu in vsakemu človeku, kakor zrak!

L. na P. Nasprotujem z vso uredniško vnemo proti nezmislennemu očitku, da Jadranka — ker je dodala v svoj šopek tudi razpravo o eni izmed cerkvenih naredb — člankuje proti veri! S preudarljivim mišljenjem proučevani

in stvarno sestavljeni članek o duhovniškem celibatu, ni nikaka nespremenljiva božja zapoved, ampak samo cerkvena, po papežu sankcionirana uvedba, ki se po mojem laičnem mnenju ničmanj strogo ne loči od vere, kakor se po svojih načelih ločita Kristus in Mohamed!

Duhovniku na Vipavskem: Obetanega „Contra spisa“, častiti, še nisem prejela!

Gorica: Ne bojte se, da bi protigovori ustavili pero častitemu dopisniku. Vendar pa objavim v razbistrovanje pojmov tudi morebitnodopisane mi protispise.

Logatec: Dasiravno zavzemljem jaz nevtralnno stališče poslanih in v Jadranci priobčenih spisov, me vendar veseli priznanje, da nazivljete spis o „duhovniškem celibatu“ skrbno sestavljeno, času primerno razmotrivanje!

Kanonikus: Mislim, velečastni, da niste v tistem trenutku pravnič ali le histerično mislili ter izustili le tjavendan, da je članek moja osebna lastnina in plod mojega mišljenja. Magari, da bi bila tudi teologično naobražena; nikakor bi mi ne škodilo!

Gospa! Vaša domneva je le napol resnična! Razpravo o „duhovniškem celibatu“ sicer ni spisala ženska, vendar pa oseba v krilu: v talarju in roketu!

Hribovski kaplan: Ne, častiti! „Beračevih skrivnosti“ ne namerava Jadranka priobčevati, pač pa bo vedno odprla svoj zadnji predal, da potisne vanj kak plehek in nezrel dovtip, ki bo morda sicer ko huda paprika pošegetal ravno pošiljalčeve nosnice.

Pater Florijan: Osmelim se odsvetovati Vam, velečastni oče, prepovedanje Jadranke bodisi raz izpovedniško pregrajko ali izza prižnice, kajti na podlagi, da mila ali strogo odločna prepoved le privlačuje, bi planilo na Jadranko toliko krdelo naročnic, da bi ne zadostovalo več niti štirideset iztisov in bi mene, ki nisem samo urednica, le še bolj obremenili s poslovanjem!

Vsem bližnjim in daljnim: Vse one, ki zavračajo Jadranko zaradi razprave o duh. celibatu in naj so le-ti še tako ugledno poznani in velenčeni ljudje, si usojam zavrniti, da so jako anemičnega duševnega obzorja, zelo zakrknjeni in bi se bili morali roditi vsaj petdeset let preje, ker ne spadajo več v pričujočo velenapredno, vsled nastalih z življenjem tesno korakajočih razmer, vso prerjono in z dušno razboritostjo prevevajočo se dobo.

Da je dotična razprava ljudstvu v kvar in pohujšanje? Ščim vendar? Ali s tem, ker ga odvajja *siliti* svoje sinove v duhovniški stan ter jih s tem onesrečovati, ko dospó le-ti do prepričanja, da bi rajše imeli okoli sebe čivkajočo jato lastnih otročičev nego naduto intelektualno nabreklo starodeviško kuharico? — Med višjimi gorami nego naše slovensko ljudstvo in oddaljeneje med seboj. prebiva n. pr. srbsko, grško, rusko, skandinavsko, grmansko, holandsko, flamsko, belgijsko in britanjsko pleme, pa vendar še nismo čuli, da eno ali drugo izmed teh proizvaja pohujšanje ali dušno pomanjkljivost zaradi dejstva, ker je podrejeno blagoslovom in pridigam poročenih svečnikov.

Le napotite se do njih in postojte med njimi, pa bode te že uvideli kako čislajo svojega dušnega pastirja in njegovo obitelj. In vendar nisem zgoraj mislila duhovnikov, ki kadijo med službo božjo Allahu ali Mojzesu, marveč vse one, ki razširjajo in razlagajo Kristusove nauke! Pohujšalo se bo zatorej po mojem naziranju le ono ljudstvo, ki ima zakrknjene, nazadnjaške, zastarelo narodne in napoldušnočište posvečene in neposvečene voditelje.

Duhovnemu šovinistu v B. izven trž okolice: V odgovor na Vaše nesramno pismo Vam svetujem, da v teku enega tedna prekličete ogabnovmazano psovko, drugače Vas v prih. Jadranci imenujem s popolnim naslovom, kar utegne onim, ki Vas poznajo in nepoznajo verski bolj škoditi, nego članek, ki ga je sestavil Vaš **stanovski tovariš** na podlagi: Sine ira et studio ali kakor bi se slovenski reklo: Brez sovraštva in izkoriščanja.

Vrhovar v Pazinu: Misel lepa toda nepovoljna, zato neuporabljiva!

Mnogim: Prilepljajte zadostnovredne poštné znamke, da ne bom plačevala globe! — Dopisnicam naslovljenim za samo tržaško okolico zadostuje znamka 15 stot.; zaprtim pismom 20 st. Ako dopisnica prekorači mejišče tržaško, je treba 25 st. istotako kakor do skrajne meje pri Postojni; pismu pa 40 st.

Za težje pismo 2 kratni znesek, priporočeno pismo zahteva 90 st.

Sotrudnica: Tebi je žal zame, se ti smilim? Čemu neki, ko se k vsemu prav zdravo smejem zroča vse od zgoraj navzdol tako kritikune, kakor njihov lastni šunt, tisto, v razne cape zavito, opolzko moderno... Da bi odgovarjala na ono? Kaj še! Preočitno je, da napovedujejo boj histeriji le histeriki, ki spoznavajo njen strup na lastnem telesu; preočitno je, da so napisali ono le taki, ki jih oklepata tista naša dobroznana slovenska zavist in strah pred konkurenco. Zato ne bo Jadranka delala reklame onim, ki si to želijo, ker so v največi stiski in zaporedoma drezajo ljudi z opomini na slov. dolžnost, narodno zavest in bratsko požrtvovalnost.

Jadranka ne potrebuje takega regljanja, ker si brez vsakega bobnanja napravi pot do slovenskih src, moških in ženskih. Ona je že nekoč namignila, da ne bo pisala le o ženskem česanju, o krpanju in kuhanju, ampak da bo prinašalka vsega razvedrilnega in podučnega kar potrebuje naše gosposko in delavsko ljudstvo. In to doseza Jadranka v polni meri, kajti razen trdovratne peščice nasprotnikov, vzradošca vsakogar, dasiravno je, revica oblečena v „frštanj in kambrik“ in ni prekrinkana z lepotičjem preko lica, ko starodeviška punčara.

Poslji mi torej zopet kaj in se ne boj farizejskih, pismarjev, kajti bolje je sestavljati pisateljske vaje, ki vzvalovijo srčno krvco nego sčrkati umotvore, pri katerih se v svrhu tolmačenja, še umetniki sami spogledavajo izpod čela...

LUIGI (Vek.) PLESNIČAR - TRST

ULICA GIULIA, 29

Trgovina jestvin in kolonijalnega blaga, olja, mila in vsakovrstnih likerjev v steklenicah. — Trgovina je popolnoma na novo opremljena in preskrbljena z vedno svežim ter prvovrstnim blagom. — Točna postrežba in v Trstu franko na dom.

Se priporočam slov. občinstvu v mestu in na deželi.

Na debelo v. ULICA GAETANO DONIZETTI, 5

Zobozdravniški Ateljé

R. KOVAČIČ

teh. vod.

Sprejema od 9-12 — 15-19

Via Valdirivo, 33 (nasproti kavarne „ROMA“)

Izvršujejo se vsa dela po najmodernejši tehniki, kakor:
plombe, zlate krone, zlate mostnice in zobnice.

Jadranska Banka

sprejema vloge na hranilne knjižice,
žiro in druge vloge pod
najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, **Trst**, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji
v tu- in inozemstvu.

== IZKUŠENA babica sprejema noseče tudi na dom. Ul. Chiozza 50, prtl. ==

Zaloga pohištva

ANTON BREŠČAK

GORICA - Via Carducci št. 14

(prej Gosposka ulica)

Doma kar manjka, naj pregleda vsak vse naj napiše si pri dnevni luči:
omare, mize, stole, posteljnjak,
škabel, kar rabi sploh v domači kuči.
Kar manjka, to mu preskrbi **Breščák**,
štirnajst številka Giosue Carducci.

: ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE :

ADOLF KOLL

==== **GORICA** ====

Korso Viktor Em. III. št. 11

==== **I. nadstp.** ====

Posluje od 9. do 12. dopoldne

in „ 2. „ 5. popoldne

EGIPTOVSKI

profesor grafologije razlaga značaj

==== in usodo življenja ====

Sprejema vsaki dan od 13 - 19.

Trst, Via Udine 12 pritličje.

SEVER & KOMP. TRST

ulica Machiavelli št. 13,
telef. 22-59

Prodaja vsa vrtna, travniška
in cvetlična semena, z vsemi
garancijami ter po konkurenč-
nih cenah. - Na željo pošilja
cenik za l. 1922 brezplačno.
Direktni uvoz.

Zobotehnični Ambulatorij

ulica Sette Fontane št. 6, I. - TRST - ulica Sette Fontane št. 6, I.

Odprt vsak dan od 9-13 in od 15-19.

Izvršujejo se hitro in točno vsa dela, z zlatnm kakor tubi zobnice s kavčukom.

Slovenem 10% popustka, kakor tudi plačilo na obroke.

DELO ZAJAMČENO

A. FENDERL & Co. - TRST

TOVARNA MILA

Via del Ghirlandaio 1 - Tel. 430

A. FENDERL & Co. - TRST

TOVARNA MILA

Via del Ghirlandaio 1 - Tel. 430

MILO FENDERL

Pristno zeleno! - Rumeno „Superior!“

Pazite na znamko!